

2.

1978, 5. května – *Sdělení VONS č. 2 o trestním stíhání Petra Cibulky, Libora Chloupeka a Petra Pospíchala a Pavla Nováka a Josefa Brychty obviněných z trestného činu pobuřování pro údajné rozšiřování tzv. protistátních písemností.*^{a1}

Na základě neúplných informací, které jsme doposud získali, předběžně sdělujeme:

V druhé polovině dubna t. r. bylo v Jihomoravském kraji vzato do vazby několik občanů (nikdo z nich není signatářem Charty 77), kteří jsou trestně stíháni za „rozšiřování protistátních písemností“.

Petr Cibulka, dělník, bytem Vránova 53, Brno je od 17. 4. ve vazbě; je obviněn z trestného činu pobuřování (§ 100 odst. 1a tr. zákona).² V jeho bytě byla provedena domovní prohlídka.³ Ve věci obviněného Petra Cibulky a spol. byli jako svědci vyslechnuti Josef Adámek, studující, a Petr Pospíchal, tiskařský učeň.⁴

Libor Chloupek, knihovník, bytem Tábor 13, Brno je ve vazbě od 26. 4. a pravděpodobně je rovněž obviněn z pobuřování.⁵ V jeho bytě byla provedena domovní prohlídka, která byla zdůvodněna podezřením, že přechovává písemnosti, které souvisejí s trestnou činností Petra Cibulky. V bytě byly odňaty materiály Charty 77, texty L. Vaculíka, J. Patočky, V. Havla a J. Hájka, dále složka nadepsaná „Březina“, přičemž není zřejmé, jde-li o básníka Otokara Březinu, kterého má L. Chloupek v oblíbě, nebo o vězněného signatáře Charty 77 Aleše Březinu.⁶

Dne 21. 4. t. r. byli vzati do vazby ing. Pavel Novák a Josef Brychta, oba z Jihlavy.⁷ Trestní stíhání proti nim se zakládá na „rozšiřování protistátních písemností“.⁸ Při domovních prohlídkách, které byly v jejich bytech vykonány, však nebyly takové

^a Pod textem byla uvedena poznámka redakce Informací o Chartě 77: „V této věci (Petr Cibulka a spol.) je rovněž obviněna matka Petra Cibulky Věra Cibulková, Mučednická 39, Brno; V. Cibulková je s největší pravděpodobností ve vazbě. Dále je v téže věci obviněn a ve vazbě mladistvý Petr Pospíchal, a to od 4. 5.“

písemnosti nalezeny.⁹ Odňata byla několik desítek let stará kniha Tábory smrti v SSSR, dále texty J. Hutky a skupiny Plastic People, magnetofonové pásky a psací stroje. V případě Josefa Brychty provedli příslušníci StB – aniž by byli vybaveni příslušným souhlasem prokurátora – prohlídku i v sousední polovině dvojdomku, která patří invalidnímu synovi Josefa Brychty.¹⁰

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 6, s. 3.

POZNÁMKY

¹ K případu Petra Cibulky, Libora Chloupka a Petra Pospíchala viz dále sdělení VONS č. 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70, 123 a 157, dokumenty č. 40, 42, 48, 55, 64, 69, 70, 124 a 158. K případu Josefa Brychty a Pavla Nováka viz dále sdělení VONS č. 9, 56 a 65, dokumenty č. 9, 56 a 65.

² Nejprve bylo 13. 4. 1978 zahájeno trestní stíhání pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1, písm. a) tr. zák. na základě dvou zadržovaných zásilek (viz níže). Byly totiž zalepeny nálepkami „*v anglickém jazyce, které pobuřujícím způsobem útočí proti spojeneckým vztahům ČSSR se SSSR v souvislosti se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR v roce 1968, k čemuž využívají i tragické smrti studenta Jana PALACHA*“. Viz usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno por. Jana Domínka o zahájení trestního stíhání pro trestný čin pobuřování ze 13. 4. 1978. ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno.

Vyšetřovatel por. Jan Domínek pak 16. 4. 1978 zahájil trestní stíhání P. Cibulky a jeho matky Věry Cibulkové. V odůvodnění usnesení uvedl: „*Při domovní prohlídce bylo zajištěno větší množství písemných materiálů týkajících se zejména různých hudebních skupin a jejich textů. V menším množství byly nalezeny i písemnosti týkající se čl. hudebních skupin jako Plastic People apod., z nichž některé útočí svým obsahem proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky. Rovněž byly zajištěny 3 ks magnetofonových pásek, z nichž některé texty svým obsahem rovněž pobuřují proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky. Z materiálů získaných při domovní prohlídce je rovněž zjištěno, že jak magnetofonové pásky, tak písemnosti s pobuřujícím obsahem jsou rozesílány dalším dosud nezjištěným osobám. Pokud se týká písemností, tak tyto jsou z větší části rozepisovány Věrou Cibulkovou na jejím vlastním psacím stroji a na psacím stroji, který má k dispozici na svém pracovišti. To, že Petr Cibulka rozšiřuje písemnosti, jejichž obsah útočí proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky, je potvrzeno písem-*

ností, nadepsanou ‚Generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ dr. Gustávu Husákovi‘ [jednalo se o otevřený dopis Václava Havla G. Husákovi z roku 1975], která byla v listovní zásilce určené Petru Cibulkovi a která byla vyřazena z poštovní přepravy Obvodnou správou pošt Bratislava I. Tato skutečnost je potvrzena průvodním dopisem, který je podepsán jménem ‚Laco‘ [Ladislav Šimončíč].“ Usnesení o zahájení trestního stíhání P. Cibulky a V. Cibulkové ze 16. 4. 1978 viz in: ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno; též LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/4, kart. 16. Usneseními krajského prokurátora v Brně ze 17. 4. 1978 byli oba vzati do vazby počínaje dnem zadržení 15. 4. 1978. ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno.

- ³ Petr Cibulka se po vojně zapojil do hudebního undergroundu a pořádal ve svém bytě koncerty Jaroslava Hutky, Vlasty Třešňáka, Zbyňka Benýška a dalších. Oficiálně neschválenou hudbu také nahrával a šířil. Během domovní prohlídky u něj měla nalézt bezpečnost také opisy dokumentů Charty 77. MUŽÁKOVÁ, Karolína (pseudonym Jany Soukupové): Tři večery s Petrem Cibulkou, *Host*, srpen 1987 – srpen 1988, č. 4, nestr., dostupné také online: <http://www.cibulka.com/petr/roz/roz.htm> [30. 6. 2014].

Cibulka byl již před zahájením trestního stíhání v hledáčku bezpečnosti. Nejstarší na něj vedený svazek založila Vojenská kontrarozvědka u 2. motostřelecké divize pod krycím jménem „Princ“ a reg. č. 6471 (svazek prověřované osoby) již 17. 12. 1976. Dalším svazkem vedeným na Petra Cibulku byl osobní svazek nepřátelské osoby založený na 3. oddělení III. odboru Správy StB v Brně pod krycím jménem „Geolog“ a reg. č. 28441 dne 8. 11. 1977, který byl v 80. letech několikrát obnovován (osobní a signální svazek), arch. č. 382715, viz <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky> [28. 2. 2014].

- ⁴ Usnesením krajského prokurátora v Brně ze dne 6. 5. 1978 byl Pospíchal vzat do vazby se zpětnou platností ode dne zadržení 4. 5. 1978 (teprve 16. 4. 1978 přitom dosáhnul plnoletosti). Trestní stíhání P. Pospíchala pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 tr. zák. bylo zahájeno usnesením vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno por. Jana Domínka 6. 5. 1978. Obě usnesení viz in: ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno; usnesení o vzetí do vazby P. Pospíchala též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/3, kart. 16; usnesení o zahájení trestního stíhání P. Pospíchala in: tamtéž, sign. I/6, kart. 16.

První zkušenosti s výslechy StB zažil ale Pospíchal již v roce 1977, proto také v průběhu vyšetřování odmítal vypovídat. Také na Pospíchala založil ppor. Miloš Bata ze 3. oddělení II. odboru Správy StB Brno dne 21. 10. 1977 svazek prověřované osoby, a to pod reg. č. 23160, posléze reg. č. 28420, a krycím jménem „Martin“. Svazek byl dne 12. 5. 1978 převeden na signální. V návrhu na zavedení svazku byla zmíněna účast P. Pospíchala na „Večerní universitě J. Patočky“, „kde byl v pravidelném styku

se signatáři CHARTY 77 a skupinou pravicově orientovaných osob z řad brněnské mládeže. Při rozkladném opatření s účastníky ‚University‘ se projevil jako osoba nepřátelská našemu společenskému a státnímu zřízení a v průběhu doby se opět zapojil do pravicové činnosti, které se stal spoluorganizátorem“. Dále byly zmíněny jeho vazby na Petra Cibulku, Jaroslava Šabatu, Jaroslava Hutku a Vlastimila Třešňáka a to, že údajně působí jako „spojka mezi pravicově orientovanou skupinou mládeže v Brně a čelnými představiteli CHARTY 77 v Praze“. Připisován mu byl také podíl na rozmnožování samizdatové edice „Petlice“ a organizování tzv. „Pochodu Solidarity“ v roce 1977 uskutečněného na podporu Aleše Březiny odsouzeného za nenastoupení vojenské služby (viz sdělení VONS č. 12, dokument č. 12). Signální svazek byl uložen 14. 3. 1979 vzhledem k „soudní realizaci jmenovaného, který se v současné době nachází ve výkonu trestu“. Viz: <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky> [28. 2. 2014]; ABS, signální svazek na P. Pospíchala, krycí jméno „Martin“, reg. č. 28420, arch. č. 387360.

- ⁵ Libor Chloupek byl stíhán pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a) tr. zák. na základě usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno por. Jana Domínka z 28. 4. 1978. V usnesení bylo uvedeno, že „jmenovaný se společně s obviněným Petrem CIBULKOU podílí na organizování schůzek mladých lidí z Brna a dalších míst v ČSSR, na kterých jsou rozšiřovány písemnosti s pobuřujícím obsahem proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky“. Usnesením krajského prokurátora v Brně z 28. 4. 1978 byl Chloupek vzat do vazby počínaje dnem zadržení 26. 4. 1978. ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno.

Na Chloupek byl již dne 21. 10. 1977 zaveden ppor. Milošem Batou ze 3. oddělení II. odboru Správy StB Brno svazek prověřované osoby pod krycím jménem „Chlup“, reg. č. 28419. Dne 27. 4. 1978 byl změněn na signální. Svazek byl spolu se svazkem prověřované osoby reg. č. 31205 uložen pod arch. č. 387215, <http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky> [28. 2. 2014].

- ⁶ Viz usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno por. Jana Domínka o provedení domovní prohlídky u Libora Chloupeka z 26. 4. 1978 a protokol o jejím provedení uložené in: ABS, vyšetřovací spis k případu Petra Cibulky a spol., sign. V 10993 Brno; též LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. I/1, kart. 16.

K výsledkům souvisejícím s případem Petra Cibulky a spol. viz zprávy Jana Šimsy uložené in: LP, Sb. VONS, inv. č. 50, sign. IV/4, kart. 16.

- ⁷ Dne 21. 4. 1979 byli J. Brychta a P. Novák zadrženi. K jejich vzetí do vazby došlo na základě rozhodnutí krajského prokurátora v Brně z 24. 4. 1978 s platností ode dne zadržení. OS v Jihlavě, soudní spis k případu Josefa Brychty a spol., spis. zn. 3 T 380/78.

- ⁸ Trestní stíhání bylo původně zahájeno již 29. 4. 1973, a to pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 2 písm. a) tr. zák., který měl být spáchaný

tím, že „v časných ranních hodinách dne 29. 4. 1973 dosud nezjištěný pachatel rozhodil na různých místech v Jihlavě strojem psané letáky s názvem ‚Všem lidem‘, jejichž obsah útočí proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky a vyzývá občany k projevu nesouhlasu se současnou politikou vedení země“. Vzhledem k neúspěchu vyšetřování, na jehož základě nebylo možné obvinít konkrétní osobu, bylo stíhání dne 29. 6. 1973 přerušeno. Dne 20. 4. 1978 rozhodl vyšetřovatel odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno npor. Zdeněk Petlák o pokračování ve stíhání, nyní pro trestný čin podvracení republiky podle § 98/1 trestního zákona. Usnesení bylo zdůvodněno takto: „V rámci dalšího šetření orgány bezpečnosti bylo zjištěno a předběžným znaleckým posudkem z odboru písmoznalectví prokázáno, že shora uvedené inkriminované letáky jsou psány na psacím stroji, na kterém byly vyplněny žádosti o devizový příslib manželů ing. Pavla NOVÁKA a Danuše NOVÁKOVÉ z Jihlavy.

V souvislosti s tímto šetřením vyvstalo dále vážné podezření, že Josef BRYCHTA z Jihlavy rozšiřuje mezi občany v Jihlavě tiskoviny, které svým obsahem útočí proti společenskému a státnímu zřízení v ČSSR a jejím mezinárodním zájmům. Některé tiskoviny byly orgány bezpečnosti zajištěny. Předběžným posudkem z odboru písmoznalectví bylo prokázáno, že inkriminované písemnosti jsou rovněž psány na psacím stroji, na kterém byly vyplněny žádosti o devizový příslib manželů ing. Pavla NOVÁKA a Danuše NOVÁKOVÉ z Jihlavy.“ Viz usnesení o pokračování ve stíhání z 20. 4. 1978 uložené in: tamtéž.

Téhož dne požádal npor. Zdeněk Petlák krajského prokurátora v Brně o předběžný souhlas k zadržení Josefa Brychty a Pavla Nováka jako podezřelých. Krajský prokurátor v Brně žádost okamžitě schválil. Viz in: tamtéž.

⁹ Domovní prohlídky v bytě, na chatě a na pracovišti Josefa Brychty byly nařízeny dne 20. 4. 1978 usnesením vyšetřovatele StB npor. Zdeňka Petláka a provedeny o den později na pracovišti, v bytě a jeho přilehlých prostorech a na Brychtově chatě. Usnesení o provedení prohlídek u J. Brychty a protokoly z nich jsou uloženy in: tamtéž.

¹⁰ Provedení domovní prohlídky u syna Josefa Brychty označilo jako „nutnost“ usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Brno por. Viléma Krystýnka o nařízení domovní prohlídky v bytě a na chatě Josefa Brychty z 21. 4. 1978. Usnesení vyšetřovatele por. Krystýnka o provedení domovní prohlídky z 21. 4. 1978 a protokol o jejím provedení viz in: tamtéž; též LP, Sb. VONS, inv. č. 43, sign. I/1, kart. 15.